

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

О. В. БЛАГОДИР

Хмельницький національний університет

Ефективність управління запасами для підприємств легкої промисловості відіграє одну з ключових ролей для стабільного функціонування підприємства, так як матеріали є одним із основних елементів виробництва і їх наявність необхідна для безперебійного процесу виробництва, тому потрібен постійний контроль над запасами. Надмірна кількість чи нестача матеріалів може негативно вплинути на продуктивність і конкурентоспроможність підприємства. Правильний підхід до управління запасами дозволяє оптимізувати витрати на зберігання, уникнути надлишків та дефіциту матеріалів, зменшити операційні ризики, а також підвищити ефективність виробничих процесів за рахунок планування виробництва. Важливість правильного управління запасами в сучасних виробничих умовах є однією з пріоритетних цілей для підприємств легкої промисловості так як понад 90% виробничих підприємств мають великий потенціал для підвищення продуктивності шляхом впровадження постійного управління запасами[1].

Ефективне управління ресурсами на підприємствах легкої промисловості передбачає баланс між достатнім рівнем матеріалів для виробничого процесу та мінімізацією витрат, пов'язаних зі зберіганням та підтримкою оптимальної кількості запасів. Надмірні запаси збільшують витрати на зберігання та можуть призвести до значних фінансових втрат у випадку зниження попиту або появи нових матеріалів чи модних напрямків, які витісняють існуючу продукцію з ринку. З іншого боку, недостатні запаси можуть стати причиною простоїв у виробництві, що знижує загальну продуктивність і порушує терміни виконання замовлень[2].

Забезпечення оптимального рівня запасів позитивно впливає на продуктивність підприємства. Відсутність надлишкових або дефіцитних запасів дозволяє уникнути простоїв і підвищити швидкість виробничого процесу. Крім того, зниження витрат на зберігання і закупівлю сировини та матеріалів дозволяє підприємству направити зекономлені кошти на розвиток, модернізацію обладнання або науково-дослідні проєкти. У результаті, підвищується загальна ефективність роботи підприємства та його конкурентоспроможність на ринку, згідно досліджень управління запасами істотно впливає на зниження витрат [3].

Існує декілька підходів до управління запасами:

Модель економічного замовлення (EOQ), яка допомагає визначити оптимальний розмір замовлення для мінімізації загальних витрат на замовлення і зберігання. Цей метод особливо корисний для підприємств із стабільним попитом на продукцію, оскільки дозволяє уникнути надмірних запасів і зменшити витрати на зберігання[4]

Система планування потреб у матеріалах (MRP), яка ґрунтується на

прогнозах і аналізу попиту на готову продукцію та дозволяє краще планувати постачання матеріалів і сировини. MRP-системи допомагають уникнути дефіциту матеріалів, зменшують надлишки запасів, а також забезпечують більш ефективне використання ресурсів. Цей метод є особливо корисним для великих виробництв з великим асортиментом продукції, що виготовляється з різних матеріалів [5].

АВС-класифікація ділить товари на три категорії — А, В і С — залежно від їхньої важливості та того, як часто вони використовуються у виробництві. До категорії А входять дорогі товари, які використовуються рідко, а до категорії С — дешевші матеріали, які застосовуються масово. Такий підхід дозволяє бізнесу зосередитися на найбільш цінних позиціях та оптимізувати витрати на запаси.

Ефективне управління запасами вирішує роль у стабільному функціонуванні підприємств легкої промисловості, що дозволяє знизити витрати на зберігання та підвищити продуктивність. Модель EOQ, MRP-системи та АВС-класифікація є корисними інструментами для досягнення оптимального рівня запасів, що підвищує конкурентоспроможність підприємства. Однак, варто зазначити, що єдиного підходу для вирішення проблеми управління запасами на підприємствах легкої промисловості, який задовольнив би потреби вітчизняних підприємств, не існує, кожне виробництво має унікальні особливості, такі як асортимент, методи і засоби виробництва, темпи виробництва, що вимагає розробки оптимальних рішень для управління запасами.

Література

1. "Does sticky inventory management improve productivity?": що потрібно знати про моду майбутнього. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/jmtm-05-2021-0184/full/html>
2. Завальнюк, В. М. Управління запасами в сучасних умовах виробництва // Вісник економіки та промисловості. – 2015. – № 2. – С. 34-42.
3. Muhayimana, V. Inventory management techniques and it's contribution to better management of manufacturing companies in Rwanda. *European Journal of Academic Essays*, 2(6), 2015: 49-58.
4. Ying Guo, Fang Liu, Jing-Sheng Song, Shuming Wang. Supply chain resilience: A review from the inventory management perspective // *ScienceDirect*. – August 2024. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2667325824003108?via%3Dihub>
5. Гринів, Н. Т., Кіндій, М. В., Жданович, Р. В. Актуальні проблеми управління запасами // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2011. – Т. 2, № 6. – С. 172.